

Editorial

Pierwszy numer „Farmakoterapii w Psychiatrii i Neurologii” z roku 2014 zawiera trzy prace eksperymentalne, jedną poglądową i dwa doniesienia kazuistyczne. Otwiera go artykuł autorstwa Sebastiana Kliwickiego i współpracowników z Kliniki Psychiatrii Dorosłych UM w Poznaniu na temat skuteczności litu u 111 pacjentów z chorobą afektywną dwubiegunową (CHAD) otrzymujących lek przez okres 5–39 (średnio 18 lat). U 30 procent pacjentów nie doszło w tym czasie do nawrotów choroby. W pracy oceniono również znaczenie wielu czynników klinicznych dla skuteczności długotrwałego stosowania litu w CHAD.

Celem drugiej pracy eksperymentalnej, której autorką jest Agnieszka Permoda-Osip i współpracownicy, było określenie poziomu homocysteiny (HCY), witaminy B12 i kwasu foliowego w depresji oraz stężenia HCY podczas remisji po leczeniu farmakologicznym u 133 pacjentów z depresją w przebiegu CHAD typu 1 i 2 oraz choroby afektywnej jednobiegunowej. Hiperhomocysteinemię (HHCY) definiowano jako stężenie HCY $>15 \mu\text{M/l}$. Uzyskane wyniki wskazują na znaczną częstość HHCY, zwłaszcza u mężczyzn, w okresie depresji w przebiegu chorób afektywnych i istotne zmniejszenie się tego odsetka po leczeniu. Potwierdzają również związek między zwiększonym stężeniem HCY i niższym poziomem witaminy B12 i kwasu foliowego w okresie epizodu depresyjnego.

W trzeciej pracy eksperymentalnej, podobnie jak dwie poprzednie, z Kliniki Psychiatrii Dorosłych UM w Poznaniu, autorstwa Marii Abramowicz i współpracowników, oceniano wpływ długotrwałego podawania litu na stężenie wapnia w surowicy i funkcję przytarczyc u 90 pacjentów z CHAD oraz porównano wyniki z wynikami u 30 pacjentów z CHAD nigdy nieprzyjmujących litu, dobranych pod względem wieku i płci. Średnie stężenia wapnia w surowicy były wyższe, odsetek hiperkalcemii większy, jak również częstsze występowanie kamicy nerkowej u pacjentów leczonych litem niż w grupie kontrolnej. Nadczynność przytarczyc stwierdzono u 3 z 9 pacjentów przyjmujących lit, u których wykazano hiperkalcemię. Rezultaty badania potwierdzają, że długotrwałe podawanie litu jest związane z zaburzeniami gospodarki wapniowej i funkcji przytarczyc. U pacjentów długotrwałe leczenie litem celowe może być monitorowanie stężenia wapnia w surowicy.

W pracy poglądowej pochodzącej z Łódzkiego Uniwersytetu Medycznego Adam Wysokiński i Tomasz Sobów przedstawili przegląd piśmiennictwa na temat występowania powikłań krwotocznych u pacjentów przyjmujących leki przeciwdepresyjne. Uzyskane dane wskazują, że leki przeciwdepresyjne o serotonergicznym mechanizmie działania (selektywne inhibitory wychwytu serotoniny, wenlafaksyna, trazodon oraz trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne) istotnie zwiększają ryzyko powikłań krwotocznych. W związku z możliwymi poważnymi konsekwencjami takich powikłań należy zwracać uwagę na obecność indywidualnych czynników ryzyka przy wyborze leku przeciwdepresyjnego, w szczególności u pacjentów w podeszłym wieku.

W niniejszym numerze pisma zaprezentowano dwie prace kazuistyczne. W pierwszej z nich autorzy z Kliniki Psychiatrii Dorosłych UM w Poznaniu (Ewa Dopierała i współpracownicy) przedstawili przypadek uzależnienia od tianeptyny. Mechanizm działania tego leku opiera się na regulacji aktywności osi stresowej i nasileniu wychwytu zwrotnego serotoniny, z dodatkowym działaniem prodopaminergicznym. Pojawiają się doniesienia o przypadkach uzależnienia od tianeptyny, ze szczególnym zwróceniem uwagi na jej właściwości psychostymulujące, przy braku działań niepożądanych. W literaturze przyjmuje się, iż wskaźnik uzależnienia, tzw. DSI (*doctor shopping index*), dla tianeptyny lokuje się na poziomie podobnym do benzodiazepin. W opisywanym przypadku 43-letnia pacjentka z CHAD i uzależnieniem mieszanym przyjmowała okresowo dawkę 1125 mg (90 tabletek) tianeptyny na dobę. W wyniku leczenia kwasem walproinowym, bupropionem i sertralina, uzyskano stopniową poprawę stanu psychicznego, umożliwiającą zadowalające codzienne funkcjonowanie pacjentki.

W drugim doniesieniu kazuistycznym psychiatrzy z Kliniki Psychiatrii Wieku Podeszłego i Zaburzeń Psychotycznych UM w Łodzi przedstawili przebieg i efekty leczenia tetrabenazyną u dwóch pacjentek z późnymi dyskinezami polekowymi. Na podstawie doświadczenia zdobytego w czasie prowadzenia programu badawczego tetrabenazyny autorzy są zdania, że stosowanie tego leku należy ograniczyć do pacjentów będących w stabilnym stanie psychicznym, bez objawów zespołu depresyjnego oraz bez aktywnych objawów psychotycznych, a za bezwzględne przeciwwskazanie do stosowania leku uważają występowanie zachowań samobójczych oraz obecność w wywiadzie złośliwego zespołu poneuroleptycznego.

W niniejszym numerze zamieszczono również informację o dwóch konferencjach, które odbędą się w listopadzie bieżącego roku, których organizatorem jest Wydawnictwo Termedia, a współorganizatorem Sekcja Psychofarmakologii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Są to: konferencja „Nowoczesne leczenie chorób afektywnych: lit i leki przeciwdepresyjne”, w dniu 7 listopada, oraz konferencja pt. „Neuropsychiatria i Neuropsychologia. 2014 update”, która odbędzie się w dniach 27–28 listopada.

Na pierwszej konferencji, w części dotyczącej litu, prezentować będą swe referaty obecni w naszym mieście z okazji spotkania International Group for Study of Lithium-Treated Patients (IGSLI) wybitni zagraniczni badacze tematyki litowej. W części dotyczącej leków przeciwdepresyjnych tematem będą specyficzne problemy kliniczne depresji, takie jak funkcje poznawcze, anhedonia i zaburzenia snu w kontekście stosowania takich leków jak wortioksetyna, agomelatyna i trazodon. Prezenterami będą wybitni polscy psychiatrzy specjalizujący się w tych zagadnieniach.

Jak co roku, formuła naukowa konferencji „Neuropsychiatria i Neuropsychologia. 2014 update” obejmuje „gorące” tematy (*hot topics*) neuropsychiatrii i neuropsychologii, o czym można się przekonać z zamieszczonego w niniejszym numerze panelu wykładowców oraz tematyki ich wykładów. W tym roku jako gość zagraniczny występuje prof. Jules Angst, z Uniwersytetu w Zurychu, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli współczesnej psychiatrii. Dzięki jego badaniom w ostatnim półwieczu możliwa stała się nowoczesna klasyfikacja chorób afektywnych. Wykład prof. Angsta na pewno stanowić będzie najważniejszy element tegorocznej konferencji, która zapowiada się niezwykle atrakcyjnie dla zainteresowanych psychiatrów, neurologów, psychologów i neurobiologów.

Życzę przyjemnej lektury kolejnego numeru naszego pisma i gorąco zachęcam polskich psychiatrów, neurologów i farmakologów do nadsyłania artykułów eksperymentalnych, poglądowych i kazuistycznych dotyczących terapii farmakologicznej w psychiatrii i neurologii. Nadsyłane prace należy umieszczać na panelu redakcyjnym dostępnym na stronie internetowej pisma: <http://fpn.ipin.edu.pl>.

Prof. dr hab. n. med. Janusz Rybakowski